

ЯШЧЭ АДА ВЫШЫНЯ

Тэк, узятая яшчэ адна вышыня сямігодкі. Узятая трыумфальна і трываля. Удмаўцеся ў лічы, прыведзеныя ў паведамленні Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры Савецкім Міністраў ССРР, апублікаваным некалькі дзён назад, аб тым, як развілася народная гаспадарка нашай краіны ў мінулым годзе.

Добра развілася, добра прапрацаваў наш народ — вось вывад, да якога прыходзіш, вывад, які гонарам напайнае сэрца. Не трэба быць асабліва тонка дасведчаным у эканамічных пытаннях, каб зразумець, наколькі гэта выдатнае дасягненне, павелічэнне валогаў прадукцыі ў прамысловасці на 58 працэнтаў замест 51 працэнта, прадугледжанага сямігадовым планам на першыя пяць гадоў. Не трэба мець нейкай асаблівай фантазіі, каб уявіць размах і маштаб спраў, якія ўвасабляюцца ў адзіны скок паводлення: «Гадавы план у цэлым і па большасці важнейшых відаў прадукцыі выканан і перавыканан усімі саюзнымі рэспублікамі і саўнаргасамі ўсіх эканамічных раёнаў».

З патрыятычным гонарам чытаем мы радкі паведамлення аб тым, што ў мінулым годзе, як і ў папярэднія гады, прамысловасць Савецкага Саюза развілася больш хуткімі тэмпамі, чым у Злучаных Штатах Амерыкі. Лічы, якія называе ЦСУ, пераконваюць сведчаць, наколькі ільжывай і бязглуздай была фальшывы разведвальнага ўпраўлення ЗША аб унутрым зніжэнні тэмпаў развіцця эканомікі ССРР.

З лясенскай, партыйнай шчырасцю прыводзяцца ў паведамленні ЦСУ і лічы, якія сведчаць, што нашай краіне даялася летас сусветна і з чужакімі. У выніку надзвычайна неспрыяльнага надвор'я наша сельская гаспадарка апынулася, як вядома, у вельмі складаных умовах. Збожжавых культур і асабліва пшаніцы закуплена менш, чым у 1962 годзе. Аднак з улікам закупак за граніцай і праведзеных мерапрыемстваў па эканоміі збожжа, патрэбнасць нашай краіны ў збожжы і насянін забяспечана.

Рабітнікам культуры, літаратуры і мастацтва радасна пазнаёміцца з фактам іх уключэння ў культурна-адукацыйны ўзровень жыцця народа. Колькасць наведванняў кінасеансаў склаў у мінулым годзе прыкладна 4 мільярды, з іх 1,5 мільярды ў сельскай мясцовасці.

У гэтых выдатных дасягненнях Савецкай краіны — немалая доля і беларускага народа. Праз два дні пасля апублікавання паведамлення Усесаюзнага ЦСУ аналагічнае паведамленне надрукавала Цэнтральнае статыстычнае ўпраўленне пры Савецкім Міністраў Беларускай ССР. Лічы выканання Беларускага плана развіцця народнай гаспадаркі Беларусі за 1963 год сведчаць аб тым, што эканоміка нашай рэспублікі пераняла шлях развіцця высокай тэмпы.

«Гіганцкая вышыня узятая савецкім народам. Наперадзе — яшчэ больш грандыёзныя, ззяючыя вышыні».

Літвін і Мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ С

Ліда Купрыук — адна з тых учарашніх дэсціналісці, што закладалі Баранавіцкі бавоўнапаліграфічны камбінат. Спачатку Ліда працавала на будоўніцтве цэхаў, потым ездзіла перамацаць вопіт майстроў ткацкай справы ў Кіеў і Вычагу, а цяпер, авалодашы прафесію, сама паказвае ўзоры вышываў на ільжывай і бязглуздай фальшывы разведвальнага ўпраўлення ЗША аб унутрым зніжэнні тэмпаў развіцця эканомікі ССРР.

Фота Ул. ФРЭДЗІНА.

ВЫКОНВАЕЦЦА «РЭКВІЕМ»

Народны артыст ССРР кампазітар Д. Кабалеўскі выступаў з аўтарскімі канцэртамі перад шахцэрамі Данбаса і металургамі Кузбаса, алтайскімі хлебаробамі і рыбакамі Далёкага Усходу. Пабываў Дамітрый Барысавіч і ў Мінску.

Сёння ў Мінчан новая сустрэча з кампазітарам. У канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі выконваецца «Рэквіем». Гэты твор для сімфанічнага аркестра, змешанага хору і салістаў Д. Кабалеўскі прысвяціў тым, хто загінуў у вайне з фашызмам.

«Людзі зямлі, забіце вайну, пракляціце вайну!» — вось лейтматыў манументальнага твора, прадстаўленага зараз на атрыманне Ленінскай прэміі.

«Рэквіем» выконваюць Дзяржаўны сімфанічны аркестр БССР, Маскоўскі хор пад кіраваннем Ул. Сакалова і салісты Вялікага тэатра ССРР В. Ляўко і В. Валайніс, дырыжыруе аўтар.

МАЛЮ.

БЕЛ

Закрылася 16-я мастацкая выстаўка часці, прысвечаная 45-гадоваму юбілею ССРР.

Журы ўзнагародзіла лепшыя работы. Дыпломы і ступені прысуджаны Валодзі Отчык, Томе Баранавай, Воле Нікольскаму (Рэспубліканская спецыялізаваная школа-інтэрнат па музыцы і выяўленчаму мастацтву), Валеру Хромаву і Ваню Пярко (Баранавіцкі Дом піянераў), Сашу Паўловічу, Наташу Грамыка і Люсі Кальмаевай (Мінскі Палац піянераў і школьнікаў), Аркадзію Воранава (Магілёўскі Дом піянераў).

Лепшыя творы юных мастакоў накіраваны на Усесаюзнаю мастацкую выстаўку творчасці дзяцей.

...І НОВАЯ ЗЕЛАНДЫ

Выстаўку творчасці дзяцей Новай Зеланды атрымала Беларуская таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі. Яна экспанавалася ў Рэспубліканскай спецыялізаванай школе-інтэрнате па музыцы і выяўленчаму мастацтву, у Мінскім Палацы піянераў і школьнікаў. Запас з выстаўкі дзяцімага гамілячыне. Аб жыцці дзяцей на далёкім востраве ў Ціхім акіяне расказваюць малюны адзінаццацігадовага Дзінея Гангерера «Работы дома», чатырнаццацігадовай Памелы Марш «Нова-зеландзкая акцыя», сямнаццацігадовай Кэйт Фіска «Сяня і Іле гуляе», шасцінаццацігадовай Мікі Кіні «Цягнік на мосце» і самага маленькага ўдзельніка выстаўкі п'яцігадовага Эна Хэйса «Наша вуліца».

ВІНШУЕМ З УЗНАГАРОДАЙ

Указам Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР за заслугі ў развіцці навуковай работы ў музеях вобласці і ў сувязі з п'ятдзясяцігоддзем з дня нараджэння дырэктар Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея Сабаль Мікалай Ісакавіч узнагароджан Герановай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

праз пяцідзят гадоў п'яці ду. Не тс вен у наш іграюцца ар-цьер нават жыцці. Фільм наго-двух гадо, ранах сваей, потым становіцца матэк і гісторыкаў, масовы экран бываю, рэжкія і лекальныя. Фільм ўжо ў дні прэм'ерных знойсі душэўны кантакт з камі. Калі тэкага кантакту не не і фільм сыдзе з экранна не кімчаны, не пакінушы следу ў і мяці і эмоцыях мільянаў людзей—б'яде. Сябры і прыхільнікі аўтара могуць аб'явіць яго фільм найдасканалейшым, але іх разважэнні і думкі застануцца думкамі для самайага або—у лепшым выпадку—каставага ўжывання.

У пошуках найбольш простых шляхоў да сучаснасці свайго мастацтва некаторыя кінематграфісты ў розных краінах свету ўскладаюць занадта вялікі спадзяванні на манеру і прыём. Яны лічаць, што манера выкладае думкі абнаўляе, што, выкладаецца, — пазуляецца новая свабода выказвання.

Пры такім падыходзе да творчасці мастак прысобівае сабе такую свабоду выбару аб'екта адлюстравання (для яго не важна, аб чым твор: галоўнае—манера), такую свабоду ў абходжанні з выяўленчымі сродкамі (манера ж развіваецца «самастойна» і не зместам абнаўляецца, а абнаўляе змест), якой не можа мець, застаючыся ў рамках спраўдлага мастацтва, не падмяняючы творчасці выдумваннем.

Вядома, нават самы аб'ектыўны мастак суб'ектыўны ў выбары тэмы фільма і чалавечых тыпаў, якія становіцца яго героямі. Але гэта суб'ектыўнасць выбару не безагаворачная, не абсалютная. Вялікі твор аўтыкага мастацтва нараджаецца

і роя, ксці мс. атчара цягнуць найвялікшыя сімвалы ксці і ўсхваляваць гладкаю справай, перажываннем, мам. Такім героём з'яўляецца чалавек, які ўвасабляе ў саім характары і жыццёвых паводзінах творчы ду-ленізм, тое новае, камуністычнае, што народнага дэмакратычнага лясенскай партыі.

Я не хацеў бы пашыраць характарыстыку сучаснага героя за межы гэтага агульнага вызначэння. Бо захапляючы, пакараючы героём экранна заўсёды становіцца чалавек нечаканы, а не той, якога патрабуюць загада, яшчэ да мастака, намаляваўшы — у лагічна разлічаных кантрах і фарбах—яго чакаемы партрэт. У спраўдным героі заўсёды ёсць дзіўная навіна адкрыцця; хоць магчыма, падобных на яго людзей мы і сустракалі не раз.

Нават у тых выпадках, калі на экране паўляецца асоба гістарычная, чыя біяграфія ўваходзіць у школьны праграма, на экрані вобраз не застаецца ілюстрацыяй раней складаных уяўленняў—ён іх узабагадае, а ў нечым і змяняе. Такім знаямым незвычайным уявілі ў нашу свядомасць героі грамадзянскай вайны Чапаев, прафесар Палімаў, у кім увасоблены рысы вялікага вучонага Цімарэва, Павел Карганін, які паўтарыў многае з біяграфіі і характараў самага Мікалая Астроўскага. І нават вядомы і блізкі мільянам людзей вобраз Лява Куліджанава, Барыса Шчўкіна і фільмаў Мікаіла Рамэ, Максіма Штраўма і «Апавядання пра Леніна» Сяргея Юткевіча, прынес нам шмат новых ведаў, урэнжэння і перажыванняў. Новыя рысы ў вобразе Леніна адкрывае і толькі што закончаны фільм Лява Куліджанава «Сіні сшытак».

Так бывае заўсёды, калі сустракаецца з героімі спраўдлага мастацтва: адбываецца адкрыццё. І толькі потым, у чарадзе дзён экраннага быцця герояў, іх рысы, убачаныя і працунныя глядачом, шмат разоў называюцца і прааналізаваныя крытыкай, становяцца прывычна знаямымі, пазнаваемымі. Але, барані божа, канструаваць новыя вобразы па гэтай норме—адначаканым і вывераным па загада вядомых узораў!

Традыцыі, вопыт і прэгрэс у гэтым выпадку моцна адзінаваюцца ад аналагічных з'яў і навуцы і тэхніцы. Там кожнае новае адкрыццё становіцца ступенькай, якую іншым мастакам трэба пераходзіць.

Правільна. Якраз таксама, як не магчыма стварыць сучасны фільм, калі з дапамогаю самых новых прыёмаў перажываюцца пазуарнашнія думкі, нельга быць сучасным у мастацтве і ў тым выпадку, калі клопаты аб зместе настолькі захапляюць мастака, што аб пошуках формы ён перастае думаць, мяркуючы, што яна з'явіцца аўтаматычна, як прастае вытворнае ад зместу.

Савецкія кінематграфісты напружана працуюць і ў гэтай галіне. Даследаванне або хоць бы аглед іх пошуку і галіне манеры формы мог бы стаць тэмай асобнага артыкула. Тут мне хацелася сказаць толькі пра тое, што пошукі савецкіх кінематграфістаў не ёсць нейкі адзіны паток, які можна абазначыць усёабдымнай формулай. Сацыялістычны рэалізм, на пазіцыях якога трывала стаіць савецкія кінематграфісты, уяўляе сабою ў сучасным кіно мастацтва разнастайныя формы і стыль, пошукаў і адкрыццяў. І гэта натуральна для мастацтва новага свету.

ДОНКУРС У ГОНАР МІНСКА

Ком народнай творчасці Мінскага прамысловага абласнога савета прафсаюзаў і ўпраўленне культуры Мінскага прамысловага аб'яднання аб'явілі ў гонар 20 годдзя з дня вывалення Мінска конкурс на лепшы твор па 6-8 вядох і жанрах выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. У конкурсе моцны прырыт узялі толькі самадзейныя мастакі. Утворана журы. Лепшыя творы будуць дэманстраваны на выстаўцы.

Л. МЫСЛІВЕЦ,
старшы інспектар Міністэ-
рства культуры БССР.

ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ І ЮНАЦТВА

Выпуск кнігі для дзяцей і юнацтва ў рэспубліцы з кожным годам павялічваецца. Узрасце попыт, узрасце нашы творчыя магчымасці. Разам са старэйшымі пісьменнікамі для дзяцей і юнацтва выйшлі аўтары літаратуры. У адным толькі 1963 годзе выйшлі дзіцячая літаратура выдана «Беларусь» вывусціла ў свет 17 першых кніг малых аўтараў. Прыток новых сіла нарастае. Праўда, стала больш клопатаў пры рабоце над рунісамі і не заўсёды атрымаваюцца пажаданыя вынікі, але гэта не павінна нас палухаць.

На 1964 год выдана заплававала выпусціць у свет 82 кнігі для дзяцей і юнацтва агульным тыражом каля двух мільянаў экзэмпляраў. Што ж гэта за кнігі?

Год будзе багаты на апавесці. Першая апавесць паэта Уладзіслава Няведзскага «Хлопчы з другога курсу» расказвае аб жыцці дзіцячага дома ў першы пасляваенны гады. Апавесць Мікаіла Герніка «Партрэт Фідэля» прысвечана інтэрнацыянальным сувязям дзяцей. Герой гумарыстычнай апавесці Вячаслава Марозава «Чатыры дні без прыгоду» — неспакойны, гаварлівы, але сумленны і працавіты хлопчык.

Я і ў мінулыя гады, значнае месца ў нашых планах займае вясна-патрыятычная тэма. Ёй прысвечаны апавесці Хведара Жычкі «Зброю бярэць сыны», Івана Сніўскага «На правым флангу», Яўгена Курто «Дарога бяжыць насустрач», Міколы Корзана «Віна Сіцініца», Эдуарда Карпацова «Ваўкі не вярнуліся з вайны», Кнігі І. Сняжыцкага і М. Корзана — дакументальныя. Першая расказвае

пра Героя Савецкага Саюза Пятра Купрыянава, другая — пра піянера-партызана Віцю Сіцініцу. Варта яшчэ назваць апавесць Барыса Бураўя «Вясёлкавы перагон», дзе перамагаюць падзеі казачныя і рэальныя, прыгодніцкую апавесць Міколы Ваданосава «Апошні вадзінік».

«Малому» жанру — апавяданню — пашанцавала ў плане гэтага года менш. Але і тут ёсць што назваць. Плануюцца да выдання зборнікі апавяданняў Макара Паслядовіча «Зялёны канверт», Івана Грамовіча «Соцца праз вобласці», Алеся Пальчэўскага «Дым над лесам». Будзе выданы зборнік апавяданняў Паўла Ткачова, прысвечаны Уладзіміру Ільчу Леніну.

Сярод паэтычных выданняў — вершы Артура Вольскага, Еўдакі Лось, Аляксея Пясіна, Івана Шуцько, Івана Калесніка, Юрася Свірко, Віктара Шымука.

Многія кнігі, выданыя ў мінулыя гады, не знойдзеш цяпер не толькі ў продажы, але і на бібліятэчных паліцах. Таму мы плануем шэраг перавыданняў. Ужо выйшлі «Прыгоды дзеда Міхеда» Анатоля Астравікі, будзе перавыдана «Чый хлопчык?» Пятра Валкадаева. У перакладзе на рускую мову выйдзе кнігі Віталія Вольскага «Родны край», Уладзіміра Мехова «Сцяг над рэўком», зборнік вершаў Міколы Хведаровіча «Сонечны зайчык».

Не забыты і самыя маленькія нашы чытачы, дакладней — слухачы. З цікавымі ка-

ляровымі малюнкамі будуць выданы вершы Васіля Віткі «Дударык», апавяданні Вісарыяна Гарбука «Алачка-забывалачка», невядомыя вершы Галіны Васюковай «Андрэйкавы зямляны».

Некалькі кніг рускіх пісьменнікаў і пісьменнікаў братніх рэспублік мы выдзім у перакладзе на беларускую мову. Гэта зборнік І. Васіленкі «Зялёны куфар», апавесць М. Жэсцова «Прыгоды малага трактарыста», апавесць Ш. Бешнаалева «Кычан» і зборнік апавяданняў грузіnskіх дзіцячых пісьменнікаў.

Лічы ў мінулым годзе ў нас пачала выдавацца «Бібліятэка піянера-актывіста». Селекта ў гэтай серыі выйдзе дзесяць брашураў. Дзесяць брашураў увойціць і ў «Бібліятэку для камсамольцаў-школьнікаў». Мы выдзім зборнік нарысаў аб знатных людзях рэспублікі «Ваши старэйшыя браты», зборнік нарысаў аб турызме «Па роднаму краю». Трэба таксама назваць кнігу Альфрэда Матрункіна «3 архіва цаўных» — аб малавядомых фактах з жыцця прыроды і апаўданаў Барыса Умецага аб падводным спорце.

Новымі кнігамі папоўніцца наша навукова-папулярная серыя.

Мы вельмі дарэчы будзем чытачы. Хацелася б ведаць, якія творы спадбалілі ім у мінулыя гады, што яшчэ трэба перавыдаць, якія новыя кнігі хацелі б яны прачытаць.

Ул. ШАХАВЕЦ,
загядчык рэдакцыі дзіцячай літаратуры выд-
двецтва «Беларусь».

ЁСЦЬ У ПАСЁЛКУ ДОМ КУЛЬТУРЫ...

вучу паўнакроўным жыццём і адпачываюць яны часам нават лепш, чым у вялікім горадзе. І ўсе робіцца сваімі рукамі, ніхто не спадзецца на прыезд артыстаў ці сталячоў і калектыўны чытанні твораў, і сустрачы з аўтарамі кніг. У бібліятэцы створаны спецыяльныя кватэры каток і картатэка «Беларуская літаратура».

Сёння ў рэспубліцы ў былых раённых цэнтрах працуюць 98 дамоў культуры і 158 масовых бібліятэк, сямі іх 67 — дзіцячыя. Многія з іх сталі любімымі месцамі адпачывання. Але паўстае пытанне: чаму адны ўстановы культуры працуюць добра, а другія — нават страцілі сваю былою славу?

Проста робіцца балоча, калі заходзіш у які-небудзь пасялковы Дом культуры і бачыш, што там сядаць безыніцыятыўныя работнікі, якія нават не здолелі запрасіць моладзь для ўдзелу ў гуртках мастацкай самадзейнасці альбо для таго, каб арганізаваць і правесці цікавыя тэматычныя вечары.

Гэтую пасялковую можна вытлумачыць толькі інертнасцю некаторых раённых аддзелаў культуры, якія паслабілі кіраваньня сваімі пасялковымі клубнымі ўстановамі. Напрыклад, у Свяцілавіцкім Доме культуры Гомельскага раёна рэдка бываюць лекцыі. А гурткі маста-

кавай самадзейнасці зусім спынілі сваё існаванне. У клубе праводзяцца толькі танцы і дэманстраваныя фільмы. А пра тое, каб паспраўдна выдзіць культуру — масовую работу, ніхто не дае.

Надзіваць сумна ў Івянецкім пасялковым Доме культуры. За мінулы год яго работнікі правялі тэматычныя вечары і дзве лекцыі.

Яшчэ зусім нядаўна нас радавалі доспехі агітбрыгады Валожынскага Дома культуры. Тут добра працавалі і гурткі мастацкай самадзейнасці, у якіх удзельнічала да ста чалавек. А што засталася ад былой славы агітбрыгады? На працягу мінулага года яна не зрабіла ніводнага выезду ў калгасы і саўгасы раёна. Не выступала з канцэртамі на сваёй сцяне. Гурткі мастацкай самадзейнасці ў Доме культуры зусім не працавалі.

Пасялковыя бібліятэка, якая знаходзіцца пад адным дахам з Домам культуры, таксама стала працаваць горш. За мінулы год яна правяла... адну канферэнцыю чытачоў і адзін тэматычны вечар. Бібліятэка сёння страціла каля 900 чытачоў у параўнанні з тым часам, калі яна называлася раёнай.

На 1964 год выдана заплававала выпусціць у свет 82 кнігі для дзяцей і юнацтва агульным тыражом каля двух мільянаў экзэмпляраў. Што ж гэта за кнігі?

Год будзе багаты на апавесці. Першая апавесць паэта Уладзіслава Няведзскага «Хлопчы з другога курсу» расказвае аб жыцці дзіцячага дома ў першы пасляваенны гады. Апавесць Мікаіла Герніка «Партрэт Фідэля» прысвечана інтэрнацыянальным сувязям дзяцей. Герой гумарыстычнай апавесці Вячаслава Марозава «Чатыры дні без прыгоду» — неспакойны, гаварлівы, але сумленны і працавіты хлопчык.

Я і ў мінулыя гады, значнае месца ў нашых планах займае вясна-патрыятычная тэма. Ёй прысвечаны апавесці Хведара Жычкі «Зброю бярэць сыны», Івана Сніўскага «На правым флангу», Яўгена Курто «Дарога бяжыць насустрач», Міколы Корзана «Віна Сіцініца», Эдуарда Карпацова «Ваўкі не вярнуліся з вайны», Кнігі І. Сняжыцкага і М. Корзана — дакументальныя. Першая расказвае

пра Героя Савецкага Саюза Пятра Купрыянава, другая — пра піянера-партызана Віцю Сіцініцу. Варта яшчэ назваць апавесць Барыса Бураўя «Вясёлкавы перагон», дзе перамагаюць падзеі казачныя і рэальныя, прыгодніцкую апавесць Міколы Ваданосава «Апошні вадзінік».

«Малому» жанру — апавяданню — пашанцавала ў плане гэтага года менш. Але і тут ёсць што назваць. Плануюцца да выдання зборнікі апавяданняў Макара Паслядовіча «Зялёны канверт», Івана Грамовіча «Соцца праз вобласці», Алеся Пальчэўскага «Дым над лесам». Будзе выданы зборнік апавяданняў Паўла Ткачова, прысвечаны Уладзіміру Ільчу Леніну.

Сярод паэтычных выданняў — вершы Артура Вольскага, Еўдакі Лось, Аляксея Пясіна, Івана Шуцько, Івана Калесніка, Юрася Свірко, Віктара Шымука.

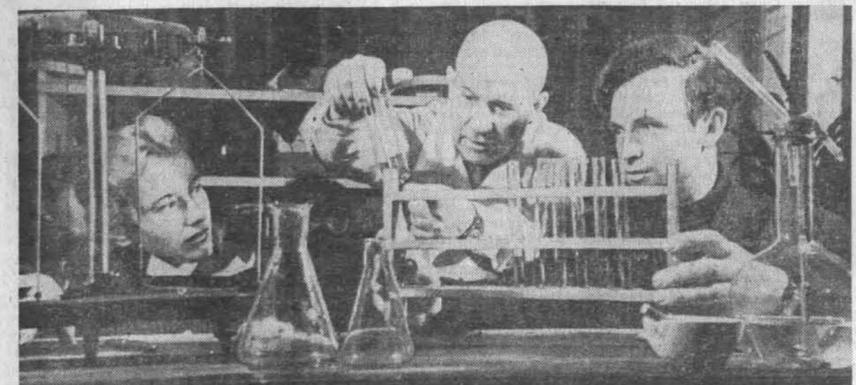
дзе б ні жыў савецкі чалавек — у горадзе ці ў пасёлку, ён абавязкова знаходзіць да ведаў культуры. Калі ў вялікім горадзе працуюць тэатры, кіно, музеі, шматлікія бібліятэкі і клубы, дык у невядомым пасёлку ёсць толькі Дом культуры ды бібліятэка. Яны і павінны быць тымі культурнымі асяродкамі, дзе можна не толькі адпачыць, але і паць нешта новае і цікавае, паглыбіць свае веды.

Вось гарадскі пасёлак Лоеў, былы раёны цэнтр. У мясцовым клубе кожны вечар ярка гараць агні. Работнікі Дома культуры ўдзельнічаюць і густы людзей і іх узрост. Для моладзі наладжваюцца спецыяльныя вечары адпачывання і тэматычныя вечары, для тых, хто хоча пашырыць свае веды, — вусныя часопісы, лекцыі і даклады. Працуюць тут яшчэ ўніверсітэты культуры і здароўя, заняткі якіх наведваюць больш 250 жыхароў Лоева. Два разы ў месяц збіраюцца наведвальнікі лекторыя па навуковаму атакізму.

Ужо нават пералік гэтых мерапрыемстваў дае ўяўленне аб тым, што робіцца ў Доме культуры. Але і гэтым не абмяжоўваецца яго дзейнасць. Тут займаюцца аматары самадзейнага мастацтва, іх больш 200 чалавек. Яны ўдзельнічаюць у дзесяці гуртках — харавым, танцавальным, музычным, драматычным і іншых. Самадзейныя артысты ў мінулым годзе наставілі каля 20 канцэртаў і спектакляў.

Гэта ўсё для дарослых. Ну, а для дзяцей? Іх не забываюць работнікі Дома культуры. Школьнікі ўдзельнічаюць у раённіках, сустрэчаюцца са знатнымі людзьмі раёна, для іх наладжваюцца канцэрты дзіцячай мастацкай самадзейнасці.

Вось вам і правільна, далёкі глыбін-гарадок. А ў ім людзі жы-

На факультэце аграхіміі Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута. Студэнты 3 курса В. Малашчука, В. Жагуну і кандыдат сельскагаспадарчых навук загадчык кафедры глебанаўшчы і аграхіміі М. Бабкоў вызначаюць насычанасць глебы каліем.

Фота Ул. КРУКА.

ЛЮСТРА НАРОДНАЙ ДУШЫ

Сярод кніжных навінак апошняга часу звяртае на сябе увагу праца К. Кабашнікіна «Нарысы па беларускаму фальклору», у якой аўтар імкнецца прасачыць развіццё вусна-паэтычнай творчасці беларускага народа.

Кніга складаецца з трох асноўных раздзелаў, у якіх асвятляецца фальклор эпохі феадалізму, капіталізму і савецкага часу.

Самым вялікім і, на маю думку, найбольш удалым і грунтоўным у кнізе з'яўляецца раздзел, дзе разглядаецца беларускі фальклор эпохі феадалізму. Тут аўтар падрабязна аналізуе многія жанры вусна-паэтычнай творчасці таго часу — песні, казкі, замовы, прыказкі, прымаўкі, загадкі і г. д. Савое цікавае разважанні ён падмацоўвае канкрэтнымі прыкладамі, разглядае гістарычны ўмовы, якія выклікалі развіццё тых ці іншых жанраў беларускага фальклору. Падрабязна разглядаецца ў гэтым раз-

К. П. Кабашнікіна. «Нарысы па беларускаму фальклору». Выдавецтва «Вышэйшая школа». Мінск, 1963.

ШАЎЧЭНКА І БЕЛАРУСЫ

Летась у Дзяржлітвыдавецтве выйшла кніга «Т. П. Шаўчэнка ва ўспамінах сучаснікаў», у якой сярод мноства цікавых матэрыялаў аб розных пераіадах жыцця выдатнага паэта, змешчана нягледзячы на зямства Т. Шаўчэнка з беларусамі, які жылі і працавалі ў старым Пецярбургу.

Так, у гэтай кнізе ёсць артыкул Р. Зянькевіча «Шаўчэнка і Беларусь», упершыню надрукаваны ў 1911 годзе ў № 8 газеты «Наша Ніва». Аўтар артыкула апавядае, першым украінцаў, а затым першым беларусам, які завітаў у Пецярбург у 1839 годзе і пазнаёміўся з грамадствам і культурна-навуковымі і літаратурнымі работамі ў гэтым горадзе. Аднак у цэлым кніга пакідае ўражанне аднастайнасцю. Праца кожным сваім творам грамадства: мой герой зусім не такі, якім ён імкнецца паказаць сябе ў выніку ўсе хлапчукі з кніжкі М. Скрыпы і — браты-близкія Чым, напрыклад, асабліва адзначаецца хваляючы Геня («Чэмпіён») ад задаваў Пётрыка («Джыгіт») Якая прыкметная розніца паміж звычайным Пётрыкам («Дзіва ў рашапе») і гарнастым Міколкам («Трусці новай пароды»)». Развязка ў

з вядомым скульптарам М. Мікевічам, беларусам, які жыў і працаваў у Пецярбургу. Т. Шаўчэнка пазнаёміўся ў 1858 годзе пасля звароту з сямлі ў Сярэдняе Азію. Яны былі суседзямі па кватэры ў Акадэміі мастацтваў і сустракаліся амаль штодзень.

У сваіх успамінах пра паэта М. Мікевіч піша так: «У пачатку нашага знамства ён толькі цярпеў мяне, аднак з цягам часу, звыкнуўшы, што мая прыліжнасць да яго можа быць яму не без карысці, ён усё больш і больш збліжаецца са мною, пакідаючы ў баку стрыманасць, недаверлівасць і той напусны афіцыйны дэмакратызм, з якім ён з'яўляўся на людзях.

Галоўную прычыну ўступку з яго боку ў прастае і даверлівае сваё адносінах да мяне знаходзіў ён у адным беларускім паходжанні, якое зрабіла мяне з яго любімым і алеглым ім героем гайдамацкай калатніны — страшным Гонтам.

Цікавы і такі факт, што пасля смерці Т. Шаўчэнка ў яго невялічкіх бібліятэках, сярод іншых кніжак, была знойдзена і кніга вершаў беларускага паэта Сяракомлі.

І. БАРАШКА.

дзале абрадавая паэзія нашых продкаў.

Вялікую увагу аддае К. Кабашнікі беларускім народным казкам. Спінваючыся на азначэнні жанру казкі, прынятым у савецкай фальклорыстыцы, («казка — пераважна праявілі мастацкае вуснае апавяданне фантастычнага, авантурнага характару з установай на выдумку»), аўтар адзначае, што гэтая фармулёўка не адлюстраввае наўняшці ў беларускім казачным эпасе сацыяльна-бытавых твораў, у прыватнасці антыпрыгонных і антырэлігійных казак. У сувязі з гэтым ён вызначае казку як «мастацкае, вуснае, у пераважнай большасці праявілі фантастычнага або навукова-авантурнага характару з установай на выдумку, якое заключае ў сабе павучальны і пазнавальны сэнс».

Вельмі добра, што ў кнізе разглядаецца геранічы і гістарычны эпас беларускага народа, які аб'ядноўвае творы розных жанраў — казкі і паданні аб былінных героях і асінах, гістарычныя песні і паданні і г. д. На канкрэтных прыкладах тут паказана, што ў беларускім народзе, як і ў многіх іншых народаў свету, ёсць свой пачынальнік геранічы і гістарычны эпас. Гэта яшчэ адзін удар па выдумкам буржуазных вучоных аб тым, што беларусы нібыта не маюць свайго нацыянальнага эпасу, бо ў ім не існавалі быліны.

У раздзеле «Фальклор эпохі капіталізму» даследчык падкрэслівае, што ў сувязі з ростам гарадоў, прамысловасці, транспарту, са з'яўленнем на гістарычнай арне рабочага класа, пачынае развіцца і рабочы фальклор, які паступова займае важнае месца ва ўсёй на-

роднай вусна-паэтычнай творчасці. Хаця дарэваліёнай даследчыкі і аб'ярэлі беларускага фальклору, тэндэнцыя падыходзіць да вусна-паэтычнай творчасці рабочых, амаль не збралі і не друкавалі, многія дакументы гавораць, што рабочы фальклор шырока існаваў на тэрыторыі Беларусі.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя адкрыла новую эру ў жыцці прыгнечаных народаў былой царскай імперыі. Павольнаму загучалі іх песні. У фальклорных творах гэтага часу беларускі народ услаўляе свабоднае і шчаслівае жыццё ў Краіне Саветаў, славіць Камуністычную партыю, вядучага Леніна. Унікаюць песні, частушкі, прыказкі і прымаўкі, у якіх адлюстравана падвядзенне грамадзянскай вайны, а таксама культурнае будаўніцтва ў горадзе і на вёсцы. Індустрыялізацыя і калектывізацыя нашай краіны. У народнай вусна-паэтычнай творчасці ўслаўляюцца героі грамадзянскай вайны і героі мірна-стваральнай працы.

У кнізе разглядаецца таксама вусна-паэтычная творчасць нашага народа перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага часу.

Вельмі часта фальклор называюць люстрам народнай душы. У тым жа гэта беларускі народнай душы, заглянуў К. Кабашнікі ў сваёй кнізе. Шкада толькі, што яго даволі цікавая праца не паказана і ў пазнейшым выданні.

Вельмі часта фальклор называюць люстрам народнай душы. У тым жа гэта беларускі народнай душы, заглянуў К. Кабашнікі ў сваёй кнізе. Шкада толькі, што яго даволі цікавая праца не паказана і ў пазнейшым выданні.

дзале абрадавая паэзія нашых продкаў.

Вялікую увагу аддае К. Кабашнікі беларускім народным казкам. Спінваючыся на азначэнні жанру казкі, прынятым у савецкай фальклорыстыцы, («казка — пераважна праявілі мастацкае вуснае апавяданне фантастычнага, авантурнага характару з установай на выдумку»), аўтар адзначае, што гэтая фармулёўка не адлюстраввае наўняшці ў беларускім казачным эпасе сацыяльна-бытавых твораў, у прыватнасці антыпрыгонных і антырэлігійных казак. У сувязі з гэтым ён вызначае казку як «мастацкае, вуснае, у пераважнай большасці праявілі фантастычнага або навукова-авантурнага характару з установай на выдумку, якое заключае ў сабе павучальны і пазнавальны сэнс».

Вельмі добра, што ў кнізе разглядаецца геранічы і гістарычны эпас беларускага народа, які аб'ядноўвае творы розных жанраў — казкі і паданні аб былінных героях і асінах, гістарычныя песні і паданні і г. д. На канкрэтных прыкладах тут паказана, што ў беларускім народзе, як і ў многіх іншых народаў свету, ёсць свой пачынальнік геранічы і гістарычны эпас. Гэта яшчэ адзін удар па выдумкам буржуазных вучоных аб тым, што беларусы нібыта не маюць свайго нацыянальнага эпасу, бо ў ім не існавалі быліны.

У раздзеле «Фальклор эпохі капіталізму» даследчык падкрэслівае, што ў сувязі з ростам гарадоў, прамысловасці, транспарту, са з'яўленнем на гістарычнай арне рабочага класа, пачынае развіцца і рабочы фальклор, які паступова займае важнае месца ва ўсёй на-

роднай вусна-паэтычнай творчасці. Хаця дарэваліёнай даследчыкі і аб'ярэлі беларускага фальклору, тэндэнцыя падыходзіць да вусна-паэтычнай творчасці рабочых, амаль не збралі і не друкавалі, многія дакументы гавораць, што рабочы фальклор шырока існаваў на тэрыторыі Беларусі.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя адкрыла новую эру ў жыцці прыгнечаных народаў былой царскай імперыі. Павольнаму загучалі іх песні. У фальклорных творах гэтага часу беларускі народ услаўляе свабоднае і шчаслівае жыццё ў Краіне Саветаў, славіць Камуністычную партыю, вядучага Леніна. Унікаюць песні, частушкі, прыказкі і прымаўкі, у якіх адлюстравана падвядзенне грамадзянскай вайны, а таксама культурнае будаўніцтва ў горадзе і на вёсцы. Індустрыялізацыя і калектывізацыя нашай краіны. У народнай вусна-паэтычнай творчасці ўслаўляюцца героі грамадзянскай вайны і героі мірна-стваральнай працы.

У кнізе разглядаецца таксама вусна-паэтычная творчасць нашага народа перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага часу.

Вельмі часта фальклор называюць люстрам народнай душы. У тым жа гэта беларускі народнай душы, заглянуў К. Кабашнікі ў сваёй кнізе. Шкада толькі, што яго даволі цікавая праца не паказана і ў пазнейшым выданні.

Вельмі часта фальклор называюць люстрам народнай душы. У тым жа гэта беларускі народнай душы, заглянуў К. Кабашнікі ў сваёй кнізе. Шкада толькі, што яго даволі цікавая праца не паказана і ў пазнейшым выданні.

дзале абрадавая паэзія нашых продкаў.

Вялікую увагу аддае К. Кабашнікі беларускім народным казкам. Спінваючыся на азначэнні жанру казкі, прынятым у савецкай фальклорыстыцы, («казка — пераважна праявілі мастацкае вуснае апавяданне фантастычнага, авантурнага характару з установай на выдумку»), аўтар адзначае, што гэтая фармулёўка не адлюстраввае наўняшці ў беларускім казачным эпасе сацыяльна-бытавых твораў, у прыватнасці антыпрыгонных і антырэлігійных казак. У сувязі з гэтым ён вызначае казку як «мастацкае, вуснае, у пераважнай большасці праявілі фантастычнага або навукова-авантурнага характару з установай на выдумку, якое заключае ў сабе павучальны і пазнавальны сэнс».

Вельмі добра, што ў кнізе разглядаецца геранічы і гістарычны эпас беларускага народа, які аб'ядноўвае творы розных жанраў — казкі і паданні аб былінных героях і асінах, гістарычныя песні і паданні і г. д. На канкрэтных прыкладах тут паказана, што ў беларускім народзе, як і ў многіх іншых народаў свету, ёсць свой пачынальнік геранічы і гістарычны эпас. Гэта яшчэ адзін удар па выдумкам буржуазных вучоных аб тым, што беларусы нібыта не маюць свайго нацыянальнага эпасу, бо ў ім не існавалі быліны.

У раздзеле «Фальклор эпохі капіталізму» даследчык падкрэслівае, што ў сувязі з ростам гарадоў, прамысловасці, транспарту, са з'яўленнем на гістарычнай арне рабочага класа, пачынае развіцца і рабочы фальклор, які паступова займае важнае месца ва ўсёй на-

роднай вусна-паэтычнай творчасці. Хаця дарэваліёнай даследчыкі і аб'ярэлі беларускага фальклору, тэндэнцыя падыходзіць да вусна-паэтычнай творчасці рабочых, амаль не збралі і не друкавалі, многія дакументы гавораць, што рабочы фальклор шырока існаваў на тэрыторыі Беларусі.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя адкрыла новую эру ў жыцці прыгнечаных народаў былой царскай імперыі. Павольнаму загучалі іх песні. У фальклорных творах гэтага часу беларускі народ услаўляе свабоднае і шчаслівае жыццё ў Краіне Саветаў, славіць Камуністычную партыю, вядучага Леніна. Унікаюць песні, частушкі, прыказкі і прымаўкі, у якіх адлюстравана падвядзенне грамадзянскай вайны, а таксама культурнае будаўніцтва ў горадзе і на вёсцы. Індустрыялізацыя і калектывізацыя нашай краіны. У народнай вусна-паэтычнай творчасці ўслаўляюцца героі грамадзянскай вайны і героі мірна-стваральнай працы.

У кнізе разглядаецца таксама вусна-паэтычная творчасць нашага народа перыяду Вялікай Айчыннай вайны і пасляваеннага часу.

Вельмі часта фальклор называюць люстрам народнай душы. У тым жа гэта беларускі народнай душы, заглянуў К. Кабашнікі ў сваёй кнізе. Шкада толькі, што яго даволі цікавая праца не паказана і ў пазнейшым выданні.

Вельмі часта фальклор называюць люстрам народнай душы. У тым жа гэта беларускі народнай душы, заглянуў К. Кабашнікі ў сваёй кнізе. Шкада толькі, што яго даволі цікавая праца не паказана і ў пазнейшым выданні.

Добра праходзіць спектаклі ў пастаноўцы народнага тэатра Маладзечанскай мэблевай фабрыкі. За апошнія пяць гадоў самадзейныя артысты выступілі на прадпрыемствах, у калгасах, саўгасах больш 80 разоў. Зараз калектыву працуе над п'есай М. Вітмы «Сакрэты фірмы «Кліменс і сын».

ГОРДАСЦЬ СЕРБСКАГА НАРОДА

У паўночна-заходняй Сербіі, на беразе легендарнай ракі Дрыны, якая раздзяляе Сербію і Боснію, знаходзіцца маленькі гарадок Лозніца. У пяці — шасці кіламетрах на паўднёвы ўсход ад гэтага гарадка ляжыць горная вёска Трышч, вядомая ў Югаславіі як месца, дзе 26 кастрычніка 1878 года нарадзіўся вялікі сербскі асветнік эпохі Адраджэння, вучоны, рэфарматар сербскай мовы, гараць прыкметна славянскай сядражніцы Вук Стэфанавіч Караджыч.

В. С. Караджыч паходзіць з беднай сям'і сямлі. Да 17 год ён дапамагае бацькам весці гападарку, кожную вольную хвіліну аддаючы кніжкам.

У 1804 годзе ў Сербіі выбухнула паўстанне, на чале якога стаў Карагеоргій. Караджыч далучаецца да паўстанцаў, і яго як чалавека пісьменнага робяць пісарам аднаго з ваяводаў. Пазней, калі туркі спалілі родную вёску Караджыча, ён перабіраецца ў Аўстра-Венгрыю, дзе ў Карлаўцах вучыцца латын, царкоўна-славянскай і нямецкай мова, а ў 1807 г. з'яўляецца ў Сербію і працуе пісарам у Балградскім дзяржаўным саваце.

У 1810 г. Караджыч настаўнічае ў адной з бяградскіх школ, у 1812 г. — ён судзіць у Брай Паланцы, а ў 1813 г. пасля таго, як туркі зноў пакарылі Сербію, перабіраецца ў Вена, дзе знаёміцца з вядомым вучоным-славістам Капі-

тарам. Артыкулы Караджыча, напісаныя на народнай сербскай мове, а не на славяна-сербскай (мешаніна з царкоўна-славянскай, рускай і сербскай моў) зацкавалі Капітара — рэдактара «Сербіі Новы», які выдаваўся ў Вене. Менавіта Капітар заахвоціў Караджыча да запісвання сербскіх народных песень на народнай мове.

Караджыч пачынае па памяці запісваць ужо вядомыя яму народныя сербскія песні. Некаторую дапамогу яму ў гэтым аказвае і суайчыннік, які ў той час жыў у Вене.

У 1814 г. у Вене выходзіць першы зборнік сербскіх народных песень пад назвай «Мала прастарна» Славена-сербска песнарыца», а ў 1815 г. — другі, з прысвячэннем Капітара.

Па прапанове таго ж Капітара Караджыч ідзе ў першую сербскую граматушку (Вена, 1814), а пасля разам з Капітарам складае і выдае ў 1818 г. сербскі слоўнік.

У 1819 г. Караджыч пераходзіць у Кракаў, Варшаву і Вільню на працу вядомага ў Расію, дзе ў Пецярбургу знаёміцца з вядомым прафесарам, вучоным, мастакам і пісьменнікам, сярод якіх былі Жукоўскі, Карамын, Пшышчэў і інш. Таварыства любіліцаў расійскага пісьменства выбрала Караджыча сваім ганаровым членам, а руская ўлада пазней назначыла яму пажыццёвую пенсію ў 100 дукатаў, што значна палепшыла матэрыяльныя ўмовы жыцця Караджыча.

Чамёр Караджыч 26 студзеня 1864 г. Астанкі слаўнага сына славянства былі перанесены з Вены ў Бялград у 1897 г.

Вук Караджыч — адзін з самых артыянальных і яркіх асоб ва ўсёй сербскай гісторыі. Значэнне яго дзейнасці велізарнае. За паўвека напружанай працы ім зроблена шмат, што па выніках ён па праву займае першае месца ў гісторыі сербскай літаратуры.

Граматыка і слоўнік, напісаныя і складзеныя ім, раскрылі формы і слоўнае багацце сербскай народнай мовы і ўзбодзілі прагрэсіўныя сілы сербскага грамадства моцным сродкам уздзейнічання на народную масу, магутным рычагом для падняцця адукацыі народа, на барацьбу з цёмнымі сіламі рэакцыі і феадальнага прытлумі.

Патрабаванне Караджыча, каб мова кніг была зразумелай для народа і каб кніжкі пісаліся для народа, а не для кучкі феадалаў, характарызуе Караджыча як прагрэсіўнага дзеяча барацьбіта за культурнае адраджэнне народа. Паключэнне ў аснову граматыкі прыкметы — «пішы так, як гаво-

рыш» — зрабіў сапраўдную рэвалюцыю ў правапісе. Выключыўшы з тагачаснага алфавіта непатрэбныя літары і дабаўшы шэраг новых, Караджыч дамогся таго, што правапіс стаў простым і дакладна перадаваў адценні народнай мовы.

Большую частку свайго жыцця Караджыч прывёў зібранню народных песень, казак, прыказак, прымавак і апісанню быту і звычаяў народа. Яго фальклорныя зборнікі (больш 6000 дукатаўных старонак) узявалі ў сабе скарбы вуснай народнай творчасці, створаныя народам на працягу стагоддзяў. Караджыча называюць «югаслаўскім Грымам». І гэта сапраўды так, бо як збралы фальклору Караджыч не мае сабе роўных.

Фальклорныя зборнікі Караджыча выклікалі вялікую цікавасць ва ўсіх краінах Еўропы. Перакладчыкамі сербскіх народных песень былі такія вядомыя паэты, як Гётэ, Пушкін, Міцкевіч, наш М. Багдановіч і іншыя.

Немала зрабіў Караджыч і як этнограф і гісторык. Вялікую навуковую каштоўнасць маюць яго апісанні паўстанняў супраць туркаўскага рабства ў 1804 і 1813 гг., сведка якіх ён быў сам, а таксама этнаграфічныя апісанні Сербіі, Чарнагорыі.

Пра Караджыча можна гаварыць і як пра першага літаратурнага крытыка. У шэрагу сваіх артыкулаў ён правільна адзначае літаратурнае жыццё таго часу, крытыкуе змярцелы класіцызм і папулярыяны для той пары літэрацыйныя сентымэнтальныя раманы, змагаецца за рэалістычную літаратуру. Ён выступае за тое, каб літаратура была зразумелай народу, мела вываўчы характар, але не была маралістычнай. Асабліва ўвагу Караджыч звяртае на мову твораў пісьменнікаў, якая, на яго думку, павінна быць як мага бліжэйшай да народнай.

Навукова я і творча спадчына Вука Караджыча добра вядома ўсёму славянскаму свету. Першыя весткі пра існаванне асветніка, вучонага, гісторыка, літаратара, фальклорыста і этнографа дайшлі ў Беларусь яшчэ ў сярэдзіне мінулага стагоддзя. Вядомы беларускі фальклорыст і археолаг К. Тышчэвіч у сваёй кнізе «Вілла і яе берагі» (1871 г.) пісаў, што зборнікі сербскіх народных песень Караджыч «зубагаціў пісьменства».

Сяння славянскія народы, якія поруч ідуць да новай светлай яны, па праву ўшаноўваюць памяць таго, хто марыў аб славянскай сапраўнасці, аб ішчасці будучых пакаленняў.

Л. САМАСЕЙКА.

З АРХІВНЫХ ПАЛІЦ

45 гадоў назад, 2—3 лютага 1919 года ў Мінску адбыўся Першы ўсе-беларускі з'езд Саветаў. Гэта была значная падзея ў жыцці беларускага народа. Упершыню ў гісторыі сабраўся вярхоўны заканадаўчы орган, які выраінік яго суверэнай волі, каб абармаваць і выраішыць пытанні нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва.

Для ўдзелу ў яго праце ў Мінск прыбылі старшыня Усерасійскага выканаўчага камітэта Янаў Міхайлавіч Сявядлоў. Яго прыезд сведчыў аб тым вялікім значэнні, якое надаваў Цэнтральны Камітэт партыі, Уладзімір Ільіч Ленін працы Пяршага з'езду Саветаў Беларусі.

2 лютага Я. М. Сявядлоў абвясціў Паставую Прэзідыуму Усерасійскага ЦКВ аб прызнанні незалежнасці Беларускай рэспублікі, прынятую 31 студзеня 1919 года. Гэтым важным актам РСФСР прызнавала суверэннасць БССР і заахвоціў аб сваёй гатоўнасці аказаць усю падтрымку і дапамогу працоўным Беларусі ў барацьбе са знешнімі і ўнутры-нальнымі ворагамі. У адной з тэлеграм, пасланых у дні работы Усебеларускага з'езду Ул. І. Леніну, павадзілася: «Давер Усерасійскаму Цэнтру бліжэйшымі і пасля выступлення Сявядлова аднагалосна праходзілі ўсе ўнесеныя прапановы».

У кнігах па гісторыі Беларусі можна сустрэць фотакопію з тэкстам Паставога Прэзідыума Усерасійскага ЦКВ. Але гэтая фотакопія, магчыма, знятая з плаката і мае рад істотных недакладнасцей. У Цэнтральным дзяржаўным архіве Кастрычніцкай Рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва СССР захоўваецца арыгінал пратакола пасяджэння Прэзідыума Усерасійскага ЦКВ ад 31 студзеня 1919 года. Пункт 8 гэтага дакумента і мае паставую аб прызнанні незалежнасці БССР.

На здымку вы бачыце фрагмент пратакола Прэзідыума Усерасійскага ЦКВ.

ВАЖНАЯ ВЯХА У ГІСТОРЫІ РЭСПУБЛІКІ

45 гадоў назад, 2—3 лютага 1919 года ў Мінску адбыўся Першы ўсе-беларускі з'езд Саветаў. Гэта была значная падзея ў жыцці беларускага народа. Упершыню ў гісторыі сабраўся вярхоўны заканадаўчы орган, які выраінік яго суверэнай волі, каб абармаваць і выраішыць пытанні нацыянальна-дзяржаўнага будаўніцтва.

Для ўдзелу ў яго праце ў Мінск прыбылі старшыня Усерасійскага выканаўчага камітэта Янаў Міхайлавіч Сявядлоў. Яго прыезд сведчыў аб тым вялікім значэнні, якое надаваў Цэнтральны Камітэт партыі, Уладзімір Ільіч Ленін працы Пяршага з'езду Саветаў Беларусі.

2 лютага Я. М. Сявядлоў абвясціў Паставую Прэзідыуму Усерасійскага ЦКВ аб прызнанні незалежнасці Беларускай рэспублікі, прынятую 31 студзеня 1919 года. Гэтым важным актам РСФСР прызнавала суверэннасць БССР і заахвоціў аб сваёй гатоўнасці аказаць усю падтрымку і дапамогу працоўным Беларусі ў барацьбе са знешнімі і ўнутры-нальнымі ворагамі. У адной з тэлеграм, пасланых у дні работы Усебеларускага з'езду Ул. І. Леніну, павадзілася: «Давер Усерасійскаму Цэнтру бліжэйшымі і пасля выступлення Сявядлова аднагалосна праходзілі ўсе ўнесеныя прапановы».

У кнігах па гісторыі Беларусі можна сустрэць фотакопію з тэкстам Паставога Прэзідыума Усерасійскага ЦКВ. Але гэтая фотакопія, магчыма, знятая з плаката і мае рад істотных недакладнасцей. У Цэнтральным дзяржаўным архіве Кастрычніцкай Рэвалюцыі і сацыялістычнага будаўніцтва СССР захоўваецца арыгінал пратакола пасяджэння Прэзідыума Усерасійскага ЦКВ ад 31 студзеня 1919 года. Пункт 8 гэтага дакумента і мае паставую аб прызнанні незалежнасці БССР.

На здымку вы бачыце фрагмент пратакола Прэзідыума Усерасійскага ЦКВ.

12 КАСТРЫЧЫНКА

Брат мой, Павел, загінуў на фронце без вестак. І мама многа-много год жыла надзеяй, што ён жывы, што вернецца. Чанала, малалася «за здрав'я». Аднойчы яна сказала мне: «Можа, ён (Павел) ажыўшы дзе-небудзь, ды жонка такая палапала, што не дае напісаць». Мама, мама! Што я мог адказаць табе? На-

1

сінаго, праўда, побач з асуджаным забойства негрынцкіх дзяцей у Бірмінгаме. Ён рашуча вымаўся за супрацоўніцтва з Савецкім Саюзам у пасылак людзей на Мясця. Відаць, ён мае добрую інфармацыю аб тым, што мы можам забраць туды першымі. Нашы хлопцы ўсё могуць!

І слядуў яго прамоў і думаў усё пра тое ж: наколькі глыбока готы чалавек адувае сваю адказнасць за лёс забойца? Што ў яго на першым плане — Інтэрэсы сваёй класа, сваёй вельмі багатай сям'і, сваёй асобы ці ўсё-такі пачуццё адказнасці за ўсіх людзей? Кажы, яшчэ задаўта да свайго прэзідэнцтва ён напсаў кніжку пра мужнасць дзяржаўных дзеячоў. Кніжка папулярная, атрымала прэмію. Амерыканская прэса пісала, што ў часе Карыбскага крызісу прэзідэнт правіў гэтую найважнейшую мужнасць. У чым? У такіх сітуацыях у наш час, па-мойму, галоўнае не мужнасць дзяржаўнага дзеяча, а мудрасць яго. Такую мудрасць праявіў М. С. Хрушчоў. Дзякуючы гэтай мудрасці наша ўлада, усё мы жывым, дыхам свежым наветрам, ездзім па свеце,

